

95/26

Kontrolní závěr z kontroly hospodaření s prostředky státního rozpočtu kapitoly „Ministerstvo zdravotnictví“

Kontrolní akce byla do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1995 zařazena pod č. 95/26.

Kontrolou byla prověřena úroveň hospodaření a dodržování právních předpisů při čerpání prostředků státního rozpočtu roku 1995 v rozsahu 3 043 246 tis. Kč. V některých navazujících případech bylo kontrolováno i čerpání státního rozpočtu včetně hospodaření s majetkem státu v předchozích letech a dodržování dalších souvisejících právních předpisů.

Kontrolu provedly v období prosinec 1995 až březen 1996 skupiny kontrolujících Odboru zdravotnictví a sociálních věcí NKÚ a Oblastních odborů NKÚ v Berouně, Kutné Hoře, Ústí nad Labem, Plzni, Českých Budějovicích, Táboře, Hradci Králové, Brně, Ostravě a Olomouci.

Kontrola byla provedena na Ministerstvu zdravotnictví (dále jen "MZ") a v dále uvedených organizacích:

- ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze (dále jen "VFN Praha"), Fakultní nemocnici v Plzni (dále jen "FN Plzeň"), Fakultní nemocnici v Hradci Králové (dále jen "FN Hradec Králové"), Fakultní nemocnici v Olomouci (dále jen "FN Olomouc"), Fakultní nemocnici U sv. Anny v Brně (dále jen "FN Brno"), Fakultní nemocnici s poliklinikou v Ostravě (dále jen "FNsP Ostrava");
- v Nemocnici České Budějovice (dále jen "N Č. Budějovice"), Masarykově nemocnici v Ústí nad Labem (dále jen "MN Ústí n. L."), Nemocnici s poliklinikou v Kostelci nad Černými lesy (dále jen "NsP Kostelec n. Č. 1."), Závodním ústavu národního zdraví úranového průmyslu Příbram (dále jen "ZÚNZ Příbram");
- v Dětské psychiatrické léčebně Opařany (dále jen "DPL Opařany"), Institutu pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně (dále jen "IDV PZ"), Středisku územní záchranné služby v Ostravě (dále jen "SÚZS Ostrava");
- ve Střední zdravotnické škole pro sluchově postižené v Berouně (dále jen "SZŠ SP Beroun") a ve Středních zdravotnických školách v Litoměřicích (dále jen "SZŠ Litoměřice"), Plzni (dále jen "SZŠ Plzeň"), Českých Budějovicích (dále jen "SZŠ Č. Budějovice"), Táboře (dále jen "SZŠ Tábor"), Kolíně (dále jen "SZŠ Kolín") a Novém Bydžově (dále jen "SZŠ Nový Bydžov").

S výjimkou MZ a NsP Kostelec n. Č. 1., které jsou rozpočtovými organizacemi, jsou ostatní kontrolovány osoby příspěvkovými organizacemi.

Námítky proti kontrolním protokolům podaly MZ, FN Plzeň, FN Hradec Králové, FNsP Ostrava, N Č. Bu-

dějovice a IDV PZ. Po vypořádání námitek rozhodnutím o námitkách vedoucími skupin kontrolujících se ke Kolegiu NKÚ odvolaly IDV PZ a MZ. O odvolání rozhodlo Kolegium NKÚ usneseními č. 8/IX/96 a č. 5/X/96.

Po ukončení kontroly zaslala VFN Praha k informaci NKÚ příkaz ředitele k nápravě zjištěných nedostatků.

K o l e g i u m N K Ú na svém X. zasedání dne 28. května 1996

s c h v á l i l o usnesením č. 17/ X /96
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I. Porušení pravidel při hospodaření s rozpočtovými prostředky roku 1995

A. MZ porušilo ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), které mimo jiné stanoví:

"Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace ... Mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky."

tím, že při poskytování rozpočtových prostředků na zajištění letecké záchranné služby, provozované třemi leteckými společnostmi, v celkové výši 86 697 255 Kč nezúčtovalo částku 23 642 798 Kč se státním rozpočtem.

B. N Č. Budějovice, SZŠ SP Beroun, FN Hradec Králové, FN Plzeň, FNsP Ostrava, MN Ústí n. L., DPL Opařany, VFN Praha, FN Olomouc a IDV PZ porušily ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb., které stanoví:

"Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky."

a ustanovení článku 2 odst. 4 a 6 Zásad pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořizování investičního majetku, vydaných Ministerstvem financí pod č.j. 113/1 679/1994, zveřejněných ve Finančním zpravodaji č. 4/1994 (dále jen "Zásady"), k jejichž dodržování byly příjemci dotace zavázáni MZ již při přidělování rozpočtových prostředků a která mimo jiné stanoví:

"Při pořizování investičního majetku s účastí investičních výdajů státního rozpočtu mohou právnické a fyzické osoby poskytovat zálohy zhotovitelům díla ... a to do výše 10 % z objemu investičních výdajů stanovených pro každý rok výstavby. Za tyto zálohy bude v tomtéž roce provedeno věcné plnění, tj. zúčtování za provedené práce a dodávky ..."

"U technologických dodávek mohou být poskytnuty zálohy do výše 10 % pořizovací ceny investičního majetku. Ve výši těchto záloh bude v tomtéž roce provedeno věcné plnění ..."

tím, že

- N Č. Budějovice při pořízení přístrojů (plicní ventilátor EVITA, neonatologický monitor, analyzátor buněčných subpopulací COULTER EPICS XL) překročila možnou výši zálohy o celkem 2 076 271 Kč;
- SZŠ SP Beroun při financování stavebních úprav souvisejících s dobudováním laboratoře z účelové systémové dotace překročila možnou výši zálohy celkem o 76 000 Kč;
- FN Hradec Králové při pořízení technologických dodávek (např. zdravotnický mobiliář, zařízení regulace tepla v objektech) z účelové systémové dotace překročila možnou výši zálohy celkem o 2 320 490 Kč;
- FN Plzeň při pořízení technologických dodávek ze zahraničí (rentgenologická a anesteziologická technika) z účelové systémové dotace překročila v pěti případech možnou výši zálohy celkem o 11 334 947 Kč bez povolení výjimky Ministerstvem financí (dále jen "MF"), a ani o ni nepožádala, jak to vyžaduje článek 2 odst. 7 Zásad;
- FN sP Ostrava při pořízení technologických dodávek ze zahraničí (ultrazvukový zobrazovací přístroj SONOS 2500) z účelové systémové dotace překročila možnou výši zálohy o 3 318 480 Kč bez povolení výjimky MF, a ani o ni nepožádala. Zároveň nevyúčtovala zálohy poskytnuté z prostředků účelové systémové dotace ve výši 10 986 374 Kč;
- MN Ústí n. L. při financování dvanácti stavebních akcí (např. lékárna, dostavba MN, provozní budova, spojovací lávka) z individuální dotace neprováděla roční zúčtování jednotlivých akcí a formou záloh vyplátila celkem 289 669 407 Kč. Podobným způsobem postupovala i v letech 1993 a 1994;
- DPL Opařany při financování rekonstrukce a plynofikace stravovacího provozu z účelové systémové dotace překročila možnou výši zálohy o 369 250 Kč;
- VFN Praha při pořízení přístroje MEVATRON M ze zahraničí z účelové systémové dotace překročila možnou výši zálohy o 2 190 000 Kč bez povolení výjimky MF, a ani o ni nepožádala;
- FN Olomouc při financování stavební a technologické části výstavby FN z individuální dotace nevyúčtovala s dodavatelem zálohy ve výši 405 629 Kč. Dále při financování modernizace a dostavby FN a při pořizování přístrojů (např. laboratorní zařízení, automatický desinfektor), překročila možnou výši zálohy o celkem 11 024 429 Kč. Při nákupu přístrojů a zařízení poskytovala nemocnice běžné zálohy ve výši 65 až 100 % pořizovací ceny;

- IDV PZ při financování prací na modernizaci stravovacího provozu z účelové systémové dotace překročil možnou výši zálohy o 3 426 000 Kčs.

C. MZ a NsP Kostelec n. Č. I. porušily ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 576/1990 Sb., které stanoví:

"Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny."

a ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, které kromě jiného stanoví:

"Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby ... plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků ... Rozpočtové prostředky může používat jen k účelům, pro které byly určeny, a to na krytí nezbytných potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech ..."

tím, že

- MZ v letech 1994 a 1995 uzavřelo pět smluv na provedení různých činností (např. finanční kontroly a kontroly hospodaření nemocnice Motol, vypracování projektu na téma "Systém změn v režimu úhrady za poskytnuté zdravotní služby") a uhradilo za ně z rozpočtu roku 1995 celkem 2 775 000 Kč, aniž by doložilo posouzení hlediska hospodárnosti a efektivnosti vynakládaných prostředků a zdůvodnění potřeb zajistit tyto činnosti dodavatelským způsobem. Přitom jsou tyto činnosti ústředním orgánům přímo uloženy, např. ustanovením § 3 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Jako správce kapitoly ústřední orgán především ... usměrňuje a kontroluje hospodaření s rozpočtovými prostředky v rámci kapitoly ..."

Na MZ se vztahuje ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění zákon č. 69/1993 Sb.), které mimo jiné stanoví:

"Ministerstvo zdravotnictví je ústředním orgánem státní správy pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, ... zdravotnické školství, ... zdravotní pojištění a zdravotnický informační systém."

Kromě toho se na MZ vztahuje ustanovení § 232 odst. 1 zákona č. 65/1965 Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, které zaměstnavatelům stanoví povinnost zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru a jen výjimečně mohou za podmínek uvedených v odst. 1 pod písm. a) a b) uzavírat smlouvy s jinými osobami. Avšak o takové podmínky v zjištěných případech nešlo.

Ani výsledky finančních kontrol a kontroly hospodaření nebyly adekvátně vynaloženým nákladům. Např. souhrnná zpráva o výsledku hloubkové kontroly hospodaření Fakultní nemocnice Královské Vinohrady

v Praze hodnotí hospodaření jako "značně nečitelné" nebo "neřízené", což neodpovídá kritériím zákona o účetnictví. Rovněž provedení sběru a zpracování údajů o příjmech a výdajích vybraných zdravotnických zařízení s cílem zjistit jejich režijní náklady spadá plně do kompetence MZ.

Dále MZ nevhodně použilo rozpočtové prostředky ve výši 10 600 000 Kč na reklamní kampaň, která podle smlouvy měla "navodit pozitivní vnímání práce MZ širokou veřejností a prosadit kladné informace o změnách v českém zdravotnictví v období let 1991 až 1995". Kampaň byla realizována formou billboardů a televizních šotů. Rozpočtová skladba pro ústředně řízené rozpočtové organizace připouští pouze výdaje na zdravotní výchovu obyvatelstva.

MZ nedodrželo časovou souvislost zúčtování výdajů tím, že uhradilo z rozpočtových prostředků roku 1995 částku 3 603 164 Kč zdravotnickým zařízením za léčebné úkony poskytnuté cizincům v roce 1994. Z rozpočtových prostředků ve výši 351 843 Kč neoprávněně uhradilo zdravotnickým zařízením léčebné úkony poskytnuté cizincům ze států, se kterými nebyly uzavřeny mezinárodní smlouvy, v rozporu s ustanovením § 30 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, které stanoví:

"Cizincům pobývajícím na území České republiky se poskytuje zdravotní péče

- a) *bezplatně na základě mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána,*
- b) *bez přímé úhrady na základě všeobecného zdravotního nebo smluvního pojištění anebo*
- c) *za přímou úhradu."*

MZ uhradilo z rozpočtových prostředků roku 1995 vybavení tří služebních bytů náměstků a hlavního hygienika ve výši 219 792 Kč (v letech 1993 a 1994 celkem 265 413 Kč) bez právního důvodu, v rozporu s ustanovením čl. V. odst. 2 zákona č. 10/1993 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 1993, o změně a doplnění některých zákonů České národní rady a některých dalších předpisů, které takové naturální plnění neumožňuje.

MZ nezajistilo do konce rozpočtového roku vyúčtování zahraničních cest devíti zaměstnanců, kterým byly poskytnuty zálohy ve výši 128 220 Kč. MZ nevyužilo např. ustanovení § 18 odst. 1 písm. g) zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a některých dalších organizacích a orgánech, které mimo jiné stanoví:

"Jinak může zaměstnavatel srazit z platu jen ...

- g) *nevyúčtovanou zálohu na náhradu cestovních ... výdajů ..."*

- NsP Kostelec n. Č. I. hradila veškerou léčebnou péči, léky a přímý materiál poskytované pacientům na oddělení dětské rehabilitace ze státního rozpočtu ve výši 7 347 796 Kč a další náklady v neurčené výši za léčebnou péči, kterou nelze vyčíslit, protože nebyla vykazována. Přitom nemocnice neuzavřela smlouvu se žádnou zdravotní pojišťovnou. Avšak státní rozpočet hradil za tyto pacienty na oddělení dětské rehabilitace (cca 50 pacientů) ještě pojistné prostřednictvím rozpočtové kapitoly "Ministerstvo práce a sociálních

věcí" podle ustanovení § 6c odst. 1 písm. a) zákona č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, které stanoví:

"Stát je plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu za tyto pojištěnce:

- a) *nezaopatřené děti; ..."*

Kromě toho byly ze státního rozpočtu hrazeny léky, které byly předepsány lékařem nemocnice zaměstnancům nemocnice a příbuzným lékaře, a současně byli tito zaměstnanci plátcí zdravotního pojištění, jehož část hradí i státní rozpočet. Dle ustanovení § 1 odst. 1 nařízení vlády České republiky č. 216/1992 Sb., kterým se vydává Zdravotní řád a provádějí některá ustanovení zákona č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění, se pojištěncům poskytuje zdravotní péče na základě všeobecného zdravotního pojištění.

D. VFN Praha, SZŠ Plzeň, FNsP Ostrava, SÚZS Ostrava a MN Ústí n. L. porušily

ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb., které stanoví:

"Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky."

ustanovení § 11 odst. 1 téhož zákona, které stanoví:

"Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny."

a ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky ... prostředky může čerpat jen do výše stanovené ve státním rozpočtu republiky nebo rozpočtu zřizovatele, a to v mezích závazných ukazatelů a v souladu s věcným plněním."

tím, že

- VFN Praha do zúčtování účelových systémových dotací roku 1995 na pořízení přístrojové techniky zahrnula i faktury uhrazené po 15. lednu 1996 ve výši 12 086 469 Kč. Z této částky nebylo ke dni ukončení kontroly NKÚ uskutečněno věcné plnění ve výši 10 105 092 Kč.

Dále na pořízení megavoltážního lineárního urychlovače MEVATRON M z účelové systémové dotace roku 1995 čerpala 14. 2. 1996 jen 5 000 000 Kč. Zbývající část dotace ve výši 23 100 000 Kč vykazovala ve finančním zúčtování dotace za rok 1995 jako čerpanou, a tím zadržela prostředky státního rozpočtu ve výši 23 100 000 Kč.

Do zúčtování účelových systémových dotací poskytnutých v roce 1995 na stavební investice zahrnula neoprávněně i faktury ve výši 8 999 873 Kč uhrazené až v roce 1996.

Rovněž tak nemocnice zahrnula do zúčtování dotací na úkoly vědy a výzkumu roku 1995 v rámci grantů neoprávněně faktury ve výši 870 040 Kč uhrazené až v roce 1996;

- SZŠ Plzeň až do roku 1995 pořizovala hmotný investiční majetek, určený jako učební pomůcky, z provozních prostředků, tj. z příspěvku zřizovatele na provoz. V roce 1995 tak neoprávněně pořídila dva počítače celkem za 104 279 Kč;
- FN sP Ostrava z individuálních dotací roku 1995 určených na výstavbu objektů a pořízení provozních souborů uhradila výdaje v celkové výši 4 856 214 Kč, jejichž věcné plnění však spadalo do přecházejících let.
Dále z účelové systémové investiční dotace uhradila nemocnice faktury ve výši 293 065 Kč za práce (panelová příjezdová cesta, projekt rekonstrukce parovodního potrubí), na které nebyla dotace účelově určena;
- SÚZS Ostrava uhradilo z účelové systémové investiční dotace roku 1995 ve výši 1 000 000 Kč určené na technické a přístrojové vybavení zálohy ve výši 279 349 Kč, avšak do konce rozpočtového roku nedošlo k věcnému plnění;
- MN Ústí n. L. uhradila z prostředků individuální dotace roku 1995 investiční výdaje roku 1994 (na dostavbu objektu Buková) ve výši 3 548 423 Kč.

E. MZ porušilo ustanovení § 16 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 205/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Finanční vztah mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací je určen těmito závaznými ukazateli stanovenými zřizovatelem: ...

b) dotace zřizovatele na investice ...",

tím, že

při stanovení finančního vztahu pro rok 1995 fakultním nemocnicím, jejichž je zřizovatelem, nestanovilo konkrétně a včas ukazatel "dotace zřizovatele na investice". Dotační prostředky byly v roce 1995 uvolňovány postupně, bez toho, že by příjemci byli o výši včas informováni.

F. MZ porušilo ustanovení § 31 odst. 6 vyhlášky č. 205/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Pro financování úkolů z oblasti vědy a výzkumu otvírá rozpočtové limity ústřední orgán státní správy zadávající tyto úkoly. ... V případě, že zadavatel poskytne nositeli úkolu finanční prostředky na pořízení přístrojů, strojů a zařízení potřebných pro řešení, musí současně s tím stanovit, jak s těmito předměty bude po skončení řešení naloženo a stanovit způsob finančního vypořádání.",

tím, že

při uzavírání smluv o poskytování a využití prostředků ze státního rozpočtu na pořízení přístrojů, strojů a zařízení na řešení vybraných projektů lékařského výzkumu v celkové výši 72 265 000 Kč nestanovilo, jak bude po skončení výzkumu s přístroji, stroji a zařízeními naloženo a nestanovilo způsob finančního vypořádání.

G. MZ, FN Hradec Králové a FN Olomouc porušily ustanovení § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, která mimo jiné stanoví:

"K uzavření smlouvy na veřejnou zakázku vyhlášenou zadavatel obchodní veřejnou soutěž o nejvýhodnější nabídku ..."

"Uzavření smlouvy na veřejnou zakázku jiným způsobem než na základě obchodní veřejné soutěže podle odstavce 1 je přípustné pouze při splnění podmínek stanovených v § 49 nebo § 50 tohoto zákona.",

tím, že

- MZ uzavřelo smlouvu na veřejnou zakázku ve třech případech (např. zpracování studie, provedení finanční kontroly a kontroly hospodaření nemocnice na Královských Vinohradech v Praze a Zdravotnického centra pro české občany v zahraničí) v úhrnné výši 1 507 800 Kč, aniž by doložilo, že vyhlásilo obchodní veřejnou soutěž nebo postupovalo podle § 49 či § 50 uvedeného zákona;
- FN Hradec Králové uzavřela bez vyhlášení obchodní veřejné soutěže kupní smlouvu na odkoupení rozestavěných objektů zařízení staveniště čistírny odpadních vod v hodnotě 14 500 000 Kč za účelem vybudování areálu dopravní služby;
- FN Olomouc při uzavření smlouvy o dílo na stavební část plynofikace kotelny FN postupovala podle ustanovení § 49 uvedeného zákona, které umožňuje v případě splnění podmínky z odst. 1 písm. d), tj. je-li výše peněžitého závazku bez daně z přidané hodnoty nižší než 5 000 000 Kč, jde-li o nemovitost, uzavřít smlouvu jen na podkladě písemné výzvy zasláné zájemcům. Vzhledem k tomu, že uzavřená smlouva byla na částku 8 497 500 Kč, a byla tedy vyšší než hodnota uvedená v podmínce, postupovala FN Olomouc v rozporu se zákonem.

H. MN Ústí n. L. porušila ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., které stanoví:

"Obchodní veřejnou soutěž, její podmínky, popřípadě změny a zrušení obchodní veřejné soutěže vyhlášené zadavatel zveřejněním v Obchodním věstníku.",

a ustanovení § 42 odst. 2 téhož zákona, které stanoví:

"Zadavatel je povinen po uzavření smlouvy uveřejnit v Obchodním věstníku uchazeče, s nímž byla smlouva uzavřena, včetně nabídkové ceny.",

tím, že

v případě zrušení dvou veřejných obchodních soutěží v roce 1995 toto zrušení nevyhlásila v Obchodním věstníku. Rovněž v Obchodním věstníku neuveřejnila ty uchazeče, s kterými byla následně smlouva na základě výsledků veřejné obchodní soutěže uzavřena, a ani nabídkové ceny.

CH. MZ porušilo ustanovení § 8 odst. 4 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, které stanoví:

"Vzájemná vyrovnávání mezi položkami majetku a závazků nebo mezi položkami nákladů a výnosů nebo výdajů a příjmů lze provádět jen v souladu s postupy účtování.",

a ustanovení § 42 vyhlášky č. 205/1991 Sb., které stanoví:

"Vzájemná kompenzace příjmů a výdajů je u rozpočtové organizace přípustná jen jde-li o dodatečnou náhradu dříve vynaložených výdajů v témže rozpočtovém roce, kterou jiný subjekt refunduje rozpočtové organizaci výdaje, které za něho rozpočtová organizace zaplatila.",

tím, že

v roce 1995 roční nájemné ve výši 60 000 Kč za rekreační objekt Hájenka nezaúčtovalo do svých příjmů, nýbrž tuto částku kompenzovalo s náklady vykázanými nájemcem za opravu a údržbu tohoto objektu.

II. Porušení pravidel při hospodaření s rozpočtovými prostředky před rokem 1995

A. N Č. Budějovice a FN Plzeň porušily ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb. a ustanovení článku 2 odst. 4 a 6 Zásad (citace viz bod I.B)

tím, že

- N Č. Budějovice v roce 1994 při financování rekonstrukce ženského pavilonu hrazené z účelové systémové dotace překročila možnou výši zálohy o 4 581 645 Kč. Rovněž při pořizování dorozumivacího zařízení překročila možnou výši zálohy o 619 636 Kč. K věcnému plnění v roce 1994 nedošlo a zálohy nebyly vyúčtovány;
- FN Plzeň v roce 1994 při pořizování lékařských přístrojů (např. cutometr, regulátor CO₂, kolposkop) překročila možnou výši záloh o 1 235 104 Kč.

B. N Č. Budějovice porušila ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb. (citace viz bod I.B) a ustanovení části II bodu 11 písm. B Výměru Ministerstva financí č. 01/94 ze dne 17. 11. 1993, uveřejněného v Cenovém věstníku částka 33/1993 (dále jen "Výměr"), které mimo jiné stanoví:

"Pro účely regulace cen platí: ...

B. ceny podle smluv uzavřených od 1. září 1991 se sjednávají na podkladě vyhodnocení soutěže podle Zadávacího řádu staveb ... (dále jen 'ZŘS'), který je pro účely regulace cen podle tohoto písmene závazný ...",

příčemž ZŘS v čl. 4 mimo jiné stanoví:

"Veřejná soutěž se vyhlašuje vždy, pokud zadávací řád neumožňuje použití užší soutěže (Čl. 5), nebo zadání z volné ruky (Čl. 6).",

tím, že

nevyhlásila veřejnou soutěž na dodavatele stavebních prací na rekonstrukci ženského pavilonu, ale vybrala dodavatele těchto prací na základě užší soutěže. Pro tento způsob zadání nebyly však splněny podmínky Čl. 5 odst. 2 ZŘS a ani nebyl předložen souhlas orgánu poskytujícího finanční prostředky, jak to vyžaduje ustanovení odst. 2 Výměru. Rovněž v případě pořízení dorozumivacího zařízení nebyla vyhlášena veřejná soutěž, ale dodávka byla zadána zadáním z volné ruky. Ani pro tento případ nebyly splněny pod-

mínky z Čl. 6 odst. 2 ZŘS a nebyl předložen souhlas orgánu poskytujícího finanční prostředky.

III. Porušení pravidel při hospodaření s majetkem státu

A. FN Plzeň, N Č. Budějovice a DPL Opařany porušily ustanovení § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění zákona č. 544/1992 Sb., která mimo jiné stanoví:

"Podniky nemohou uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku sloužícího k provozování jejich podnikatelské nebo jiné hospodářské činnosti ..., k němuž mají právo hospodaření ..."

"Výjimky z ustanovení první věty odstavce 1 může v odůvodněných případech povolit vláda.",

tím, že

- FN Plzeň prodala v roce 1995 bez vládou udělené výjimky ultrazvukový přístroj (vyrobený v roce 1992 a pořízený za 548 805 Kč) v zůstatkové hodnotě 395 590 Kč za 256 287 Kč jako částečnou protihodnotu při nákupu nového přístroje;
- N Č. Budějovice prodala v roce 1993 bez vládou udělené výjimky zařízení pro terapii Mevaplan, které mělo zůstatkovou hodnotu 1 955 478 Kč za 869 350 Kč. Dále prodala v roce 1995 bez výjimky vlády parní sterilizátor v zůstatkové hodnotě 42 236 Kč a další v pořizovací hodnotě 67 802 Kč (nový) a dále podle nájemní smlouvy přenechala bezplatně vyhodnocovací zařízení se zůstatkovou hodnotou 21 385 Kč;
- DPL Opařany prodala v roce 1994 bez vládou udělené výjimky přístroj RTG Chirodur 125 v zůstatkové hodnotě 179 684 Kč.

B. ZÚNZ Příbram a FN Olomouc porušily ustanovení § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb. (citace viz bod III. A), a ustanovení čl. I písm. c) usnesení vlády ČR č. 139 z 3. května 1991, o postupu při provádění ustanovení § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění usnesení vlády ČR č. 197 z 18. března 1992, které mimo jiné stanoví:

"... státní organizace mohou mimo obvyklé hospodaření uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku, k němuž mají právo hospodaření, v těch případech, kdy se jedná o prodej ...

c) osobních a nákladních automobilů a autobusů starších 5 let s tím, že jejich prodej bude realizován za ceny stanovené znalcem, ...",

tím, že

- ZÚNZ Příbram prodal autobus bez stanovení ceny znalcem za kupní cenu 22 000 Kč. Dodatečně stanovená cena znalcem činila 44 071 Kč;
- FN Olomouc prodala celkem sedm automobilů (osobních, dodávkových i nákladních) za ceny nižší než stanovené znalcem. Rozdíl činí celkem 236 704 Kč. Snížení cen bylo dosaženo zvláštními podmínkami

zprostředkovatelských smluv, kde ke snížení o 30 % došlo po 14 dnech, o dalších 20 % po druhých 14 dnech a o snížení 10 % došlo pak po třetích 14 dnech.

C. SZŠ Kolín, FN Brno a FN Olomouc porušily ustanovení § 6 písm. d) a e) vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, která mimo jiné stanoví:

"Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména: ...

d) chránit národní majetek před rozkrádáním, poškozením, zničením, ztrátou nebo zneužíváním,

e) ... včas uplatňovat právo na náhradu škody proti těm, kteří za škodu odpovídají ...",

tím, že

- SZŠ Kolín zúčtovala do nákladů majetek, na základě protokolu o vyřazení hmotného investičního majetku, v zůstatkové ceně 23 328 Kč, který byl odcizen, případně ztracen a který nebyl při inventarizaci nalezen, bez uplatnění práva na náhradu způsobené škody vůči odpovědným osobám;
- FN Brno nestanovila škodu, která vznikla ztrátou videorekordéru v zůstatkové hodnotě 10 748 Kč, a neuplatnila právo na její náhradu vůči odpovědnému zaměstnanci.
- FN Olomouc neuplatnila právo na náhradu škody u odpovědných osob za zjištěné ztráty nemocničního prádla ve výši 532 659 Kč.

D. FN Plzeň, SZŠ Kolín, IDV PZ a DPL Opařany porušily ustanovení § 6 a § 7 odst. 3 vyhlášky č. 119/1988 Sb., která mimo jiné stanoví:

"Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře ..."

"O přebytku nebo neupotřebitelnosti národního majetku i o způsobu naložení s ním rozhoduje písemně vedoucí organizace ... K rozhodnutí o přebytku nebo neupotřebitelnosti národního majetku musí být dodatečně přiložen doklad o tom, jak bylo s majetkem naloženo.",

tím, že

- FN Plzeň u dvou automobilů určených k prodeji nechala provést větší opravy, které neodpovídaly běžné údržbě (např. generální opravu motoru a opravu převodové skříně, lakování karosérie), přičemž náklady na tyto opravy (20 053 Kč a 19 527 Kč) převyšovaly částky získané prodejem (15 150 Kč a 13 650 Kč). Zabezpečovací zařízení v zůstatkové hodnotě 107 413 Kč (tj. 70 % pořizovací ceny) bylo demontováno v roce 1994 a v roce 1995 zlikvidováno bez doložení, jak bylo s majetkem naloženo. V roce 1993 pořízený spojový radiový systém "Paging" byl v roce 1995 vyřazen v zůstatkové hodnotě 38 636 Kč (tj. 75 % pořizovací ceny) a zlikvidován bez doložení, jak bylo s majetkem naloženo. V roce 1994 byl vyřazen angiograf - vyšetřovací komplet v pořizovací ceně 2 807 562 Kč z důvodu nefunkčnosti jednoho z devatenácti prvků kompletu (vyvolávací automat v pořizovací ceně 130 000 Kč). Rozhodnutí o přebytku nebo o ne-

upotřebitelnosti ostatních osmnácti dílů kompletu a doklad, jak bylo s majetkem dále naloženo (s výjimkou vyvolávacího automatu, kde je poznamenáno: "sešrotováno bez evidence"), nebyly předloženy;

- SZŠ Kolín prováděla vyřazování hmotného investičního majetku (cca 50 předmětů charakteru nábytku, magnetofonů, přístrojů apod.) na základě protokolů o vyřazení, u kterých není doloženo rozhodnutí o přebytku nebo neupotřebitelnosti a ani doklad o tom, jak bylo s majetkem naloženo. V případech prodeje (15 případů) tohoto majetku není doloženo stanovení ceny prodeje;
- IDV PZ po navržení hmotného a drobného investičního majetku k vyřazení z účetní evidence nedoložil, jak bylo s majetkem naloženo, a nezajišťoval v organizaci jeho další sledování;
- DPL Opařany prodala malotraktor s nářadím v zůstatkové ceně 25 012 Kč a přístroje RTG Chirodur 125 v zůstatkové ceně 179 684 Kč, aniž by doložila rozhodnutí o přebytku nebo neupotřebitelnosti tohoto majetku.

E. MN Ústí n. L., N Č. Budějovice a FN Brno porušily ustanovení § 15 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 119/1988 Sb., která stanoví:

"Při výkonu práva hospodaření s pohledávkou státu je organizace povinna plnit povinnosti stanovené v § 73 hospodářského zákoníku."

"Je-li dlužník v prodlení s placením dluhu, je organizace povinna vyúčtovat a vymáhat stanovené úroky z prodlení nebo stanovený poplatek z prodlení, pokud není stanoveno právním předpisem jinak.",

přičemž ustanovení § 73 Hospodářského zákoníku mimo jiné stanoví:

"Organizace, která vykonává právo hospodaření s pohledávkou státu, je povinna pečovat o to, aby všechny povinnosti dlužníka byly včas a řádně splněny, popřípadě, aby pohledávka státu byla včas uplatněna u příslušných orgánů a aby rozhodnutí těchto orgánů byla včas vykonána.",

tím, že

- MN Ústí n. L. při pronájmu nebytových prostor průběžně nesledovala dodržování smluvně stanovených úhrad a termínů splatnosti nájemného a důsledně nevymáhala pohledávky za nájemci. Nedoplatky nájemného v namátkově vybraných případech představují k 31. 12. 1995 částku 700 650 Kč. Nemocnice rovněž nevyužila možnost neplatícího nájemce penalizovat, přesto že v nájemních smlouvách byla sankce z prodlení uvedena;
- N Č. Budějovice vymáhala jen část pohledávek a ostatní ve výši 17 846 515 Kč nevymáhala;
- FN Brno neuplatňovala u opožděných plateb smluvní pokutu z prodlení.

F. VFN Praha porušila ustanovení § 22 vyhlášky č. 119/1988 Sb., které mimo jiné stanoví:

"K platnosti nakládání s pohledávkou státu vyšší než 250 000 Kčs podle § 18 a 20 ...; organizace řízené ústředním orgánem státní správy ... potřebují schválení příslušného ministerstva financí ...",

tím, že v roce 1995 zúčtovala do nákladů, z důvodu nezjistitelné identifikace, zálohu ve výši 2 158 805 Kč (poskytnutou v roce 1994 Fakultní nemocnicí 1), aniž by si vyžádala potřebný souhlas Ministerstva financí. O tuto částku si nemocnice zvýšila vykázanou ztrátu hospodaření za rok 1995.

IV. Porušení pravidel účetnictví

A. FN Plzeň porušila ustanovení § 3 odst. 1 a § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, která mimo jiné stanoví:

"Účetní jednotky účtují o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí ..."

"Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně..., aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem."

tím, že v průběhu roku 1995 odprodala třináct dopravních prostředků s nulovou zůstatkovou hodnotou a tento majetek nevyřadila, ale naopak dále vedla na příslušných majetkových účtech (v některých případech dokonce i v roce 1996). Úhrn takto nesprávně vedeného majetku činil téměř 1 000 000 Kč.

B. N Č. Budějovice, MZ, DPL Opařany, SZŠ Tábor, MN Ústí n. L., NsP Kostelec n. Č. 1., FN Hradec Králové, IDV ZP, VFN Praha a SZŠ Č. Budějovice porušily ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtovou osnovu a postupy účtování..., které stanoví federální ministerstvo financí a vyhláší je oznámením o jejich vydání ve Sbírce zákonů."

tím, že např.

- N Č. Budějovice bez právního důvodu přecenila v roce 1995 pozemky, ke kterým měla právo hospodaření, z částky 37 049 000 Kč na částku 90 219 000 Kč a účtovala o tom v rozporu s Opatřením Federálního ministerstva financí č.j. V/20 530/1992 ze dne 30. 7. 1992, kterým se upravuje účtová osnova a postupy účtování pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "Účtová osnova"). V účtové třídě 0 čl. III - Ocenění investičního majetku v odst. 8 se stanoví:

"O zvýšení ocenění investičního majetku, pokud tak nestanoví toto opatření či zvláštní právní předpis, se neúčtuje."

Naopak nemocnice v roce 1994 nezvýšila pořizovací cenu objektu - prádelny o hodnotu technického zhodnocení (instalace ústředního topení) v úhrnné částce 360 449 Kč a v roce 1995 obdobně nezvýšila cenu objektu Vyšší Brod hodnotu technického zhodnocení (rekonstrukce topných rozvodů) v úhrnné částce

3 843 736 Kč, jak to vyžaduje Účtová osnova v účtové třídě 0 čl. III. - Ocenění investičního majetku odst. 5, které mimo jiné stanoví:

"Ocenění hmotného investičního majetku se zvýší o výdaje na dokončené technické zhodnocení ..."

Dále nemocnice nezařadila do hmotného investičního majetku (dále jen "HIM") umělecká díla - 154 kusů originálních obrazů, jak to vyžaduje Účtová osnova v účtové třídě 0 čl. I - Investiční majetek v odst. 5 písm. a), kde se mimo jiné stanoví:

"Hmotným investičním majetkem se rozumějí:

a) pozemky, budovy, stavby, umělecká díla, sbírky ... bez ohledu na jejich pořizovací cenu ..."

Obrazy vedla nemocnice pouze v evidenci drobného hmotného majetku v hodnotě 1 Kč za obraz.

Kromě toho nemocnice neměla pro předepsanou evidenci cizího majetku příslušný podrozvahový účet. Nemocnice při vyřazování příslušenství HIM v namátkově vybraných případech nesnížila pořizovací cenu HIM o hodnotu vyřazené části, jak to vyžaduje Účtová osnova v účtové třídě 0 čl. V - Vyřazování investičního majetku odst. 3, kde se mimo jiné stanoví:

"Při částečné likvidaci jednotlivého hmotného investičního majetku trvalým vyřazením věci ... ocenění majetku se sníží o pořizovací cenu vyřazené věci."

- MZ neocenilo a do svého účetnictví k 31. 12. 1995 nezaúčtovalo hodnotu pozemků, k nimž má právo hospodaření, o celkové výměře 17 844 m², jak to vyžadovala Účtová osnova v účtové třídě 0 - Investiční majetek čl. I odst. 9 písm. a), kde se mimo jiné stanoví:

"V účtové třídě 0 - Investiční majetek účtuje účetní jednotka

a) o majetku, ke kterému má právo vlastnické nebo právo hospodaření ..."

Termín pro zahrnutí pozemků do účetnictví byl stanoven Opatřením Federálního ministerstva financí č. j. V/1-12 265/91 ze dne 24. 5. 1991 do 1. 2. 1992.

O odpovídající hodnotu pozemků vykazovalo MZ v letech 1992 až 1995 nižší stav investičního majetku;

- VFN Praha (263 000 m²) a SZŠ Tábor neocenily a do svého účetnictví nezaúčtovaly pozemky. DPL Opařany (789 326 Kč), FN Hradec Králové a NsP Kostelec n. Č. 1. (2 629 186 Kč) nezaúčtovaly do svého účetnictví pozemky.

C. MZ, FNsP Ostrava, FN Olomouc, FN Hradec Králové, ZÚNZ Příbram, N Č. Budějovice, FN Brno, SZŠ Tábor a VFN Praha porušily ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., které stanoví:

"Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem."

tím, že např.

- MZ ve svém účetnictví k 31. 12. 1995 neúčtovalo o závazcích ve výši 57 491 633 Kč, které vznikly neuhrazením plateb za výkony zdravotní péče poskytnuté zdravotnickými zařízeními v roce 1994 a 1995 cizincům;

- FN sP Ostrava dokladově nedoložila jednoznačné čerpání prostředků individuální dotace v úhrnné výši 5 650 160 Kč, tj. nedoložila, kterým objektům nebo provozním souborům přísluší jednotlivé faktury;
- N Č. Budějovice u čtyř namátkově vybraných případů určila nesprávně pořizovací cenu při zařazování HIM do svého majetku. Rozdíl v těchto případech činil celkem 2 870 702 Kč;
- FN Brno nevedla v účetnictví objekt s pozemkem o výměře 1 757 m² v katastrálním území Brno-Staré Brno přijatý v roce 1994 darem od města Brna;
- VFN Praha vedla ještě v roce 1995 v účetnictví budovy v úhrnné hodnotě 5 137 969 Kč, ačkoliv je už v lednu roku 1992 vrátila oprávněným osobám na základě dohody o vydání věci podle zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd.

Dále převzala nemocnice ke dni sloučení s Fakultní nemocnicí 1, tj. k 31. 12. 1994, z této organizace dohadnou položku "nevypořádané platby za rok 1994 od pojišťoven" ve výši 16 000 000 Kč bez zdokladování toho, kterých výkonů se to týká. Vzhledem k tomu, že k uvedené položce nebyly v roce 1995 od Všeobecné zdravotní pojišťovny uskutečněny žádné platby, nemocnice tuto položku zrušila.

D. VFN Praha porušila ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., které stanoví:

"Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem."

a ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Účetní jednotky s výjimkou rozpočtových organizací odpisují hmotný majetek ..."

tím, že

ještě v roce 1995 účtovala o odpisech budov čp. 141 a 153 v Praze 1 přesto, že je už v lednu roku 1992 vydala oprávněným osobám v souladu se zákonem č. 403/1990 Sb. Do 31. 12. 1995 takto neoprávněně zaúčtovala celkem 219 623 Kč (z toho 51 372 Kč v roce 1995).

Rovněž neoprávněně účtovala odpisy z nákladních automobilů odprodáných 22. 9. 1995. Do 31. 12. 1995 tak neoprávněně zaúčtovala 13 662 Kč do nákladů.

Naproti tomu nemocnice nezaúčtovala do nákladů odpisy z dvou osobních automobilů ve výši 18 293 Kč.

E. MZ, FN Plzeň, FN Brno, SZŠ Tábor, FN Hradec Králové, SZŠ Kolín a NsP Kostelec n. Č. l. porušily ustanovení § 29 odst. 1 a § 30 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., která mimo jiné stanoví:

"Účetní jednotky inventarizací ověřují ke dni řádné a mimořádné účetní závěrky, zda stav majetku a závazků v účetnictví odpovídá skutečnosti."

"Skutečné stavy majetku a závazků se zjišťují inventurou fyzickou u majetku hmotné povahy, popřípadě nehmotné povahy ...",

tím, že např.

- MZ ke dni účetní závěrky 31. 12. 1995 neprovedlo inventarizaci pozemků, k nimž má právo hospodaření, HIM pořízeného v úhrnné hodnotě 5 833 710 Kč a závazků v hodnotě 57 491 633 Kč. Rovněž tak k vykázanému stavu HIM k uvedenému datu ve výši 122 285 540 Kč a nehmotnému investičnímu majetku (software) ve výši 8 851 192 Kč MZ neprokázalo provedení fyzické inventury;
- FN Brno, SZŠ Tábor a NsP Kostelec n. Č. l. neprováděly ke dni účetní závěrky inventarizace pozemků. FN Plzeň ji provedla nesprávně.

F. FN Brno, ZÚNZ Příbram a FN Hradec Králové porušily ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Skutečné stavy majetku a závazků se zjišťují inventurou fyzickou u majetku hmotné povahy, popřípadě nehmotné povahy ...; tyto stavy se zaznamenávají v inventurních soupisech, které musí být podepsány osobou odpovědnou za provedení inventarizace."

tím, že

- FN Brno skutečný stav majetku nezaznamenala v inventurních soupisech. Provedení inventarizace spočívalo v tom, že dílčí inventarizační komise uvedly zjištěné rozdíly pouze v zápisu o průběhu a výsledku inventarizace;
- ZÚNZ Příbram neprováděl fyzickou inventuru pronajatého HIM (v zůstatkové hodnotě 456 844 Kč), ale jen dokladovou;
- FN Hradec Králové při inventarizaci HIM a pozemků v roce 1995 nepředložila inventurní soupisy podepsané osobou odpovědnou za provedení inventarizace.

G. ZÚNZ Příbram, FN Plzeň a FN Brno porušily ustanovení § 30 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., které stanoví:

"Fyzickou inventuru hmotného majetku, kterou nelze provést ke dni účetní závěrky, lze provádět v průběhu posledních tří měsíců účetního období, popřípadě v prvním měsíci následujícího účetního období. Přitom se musí prokázat stav hmotného majetku ke dni účetní závěrky údaji fyzické inventury opravenými o přírůstky a úbytky uvedeného majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období, popřípadě za dobu od začátku následujícího účetního období do dne ukončení fyzické inventury v prvním měsíci tohoto účetního období."

tím, že

- ZÚNZ Příbram provedl v účetním období let 1994 a 1995 fyzickou inventuru HIM v průběhu měsíců února až září, tj. mimo přípustné období;
- FN Plzeň neprokázala údaji fyzické inventury stav hmotného majetku ke dni účetní závěrky 31. 12. 1995,

s výjimkou zásob ve skladech, kde byly inventury provedeny k 31. 12. 1995;

- FN Brno neprokázala údaje fyzické inventury stav hmotného majetku ke dni účetní závěrky 31. 12. 1994.

VI. Ostatní porušení

- A. MZ porušilo ustanovení § 31 odst. 1 a 2 zákona č. 576/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, která mimo jiné stanoví:**

"Ústřední orgány ... (dále jen 'zřizovatel') zřizují k plnění úkolů v oboru své působnosti rozpočtové organizace nebo příspěvkové organizace jako právnické osoby."

"Zřizovatel vydá o vzniku organizace zřizovací listinu, která musí obsahovat:

- označení zřizovatele,*
- název, sídlo organizace a její identifikační číslo ...,*
- vymezení základního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti,*
- označení statutárních orgánů,*
- vymezení majetku, k němuž má organizace právo hospodaření,*
- vymezení doby, na kterou je organizace zřizována."*

a ustanovení organizačního řádu MZ, podle kterého MZ mimo jiné

"... zabezpečuje zakladatelskou a zřizovatelskou činnost ministerstva v oblasti organizačněprávních aktů a plní funkci svodného útvaru v oblasti zřizování, změn a zrušování organizací v přímé působnosti ministerstva",

tím, že

jako zřizovatel ve zřizovacích listinách FN Hradec Králové a FN sP Ostrava, nevedlo podstatné náležitosti jako IČO, vymezení základního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti, vymezení majetku, k němuž má organizace právo hospodaření, a vymezení doby, na kterou je organizace zřizována.

Do doby ukončení kontroly nevydalo MZ zřizovací listiny příspěvkových organizací DPL Opařany a SZŠ Tábor.

- B. DPL Opařany, SZŠ Kolín a N Č. Budějovice porušily ustanovení § 29 odst. 2 a 3 vyhlášky č. 205/1991 Sb., která mimo jiné stanoví:**

"Hospodářská činnost je v účetnictví sledována odděleně od běžného hospodaření příspěvkové organizace."

"Rozsah a podmínky hospodářské činnosti stanoví obecně závazný právní předpis. V případě, že rozsah a podmínky nejsou takto stanoveny, stanoví je pro příspěvkové organizace zřízené ústředním orgánem tento ústřední orgán ...",

tím, že

- DPL Opařany nesledovala hospodářskou činnost v účetnictví odděleně (odprodej jídel pro veřejnost). Provozováním této činnosti bez koncese porušila rovněž zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání;
- SZŠ Kolín do účetnictví hospodářské činnosti zahrнула i účetní položky, které vyplývají z běžného hospodaření školy a které do hospodářské činnosti nespádají;
- N Č. Budějovice provozovala hospodářskou činnost bez stanovení rozsahu a podmínek zřizovatelem (např. ubytovací služby, hostinské činnosti a spalování odpadků).

- C. FN sP Ostrava porušila ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, které stanoví:**

"Kromě vlastníka mají právo užívat půdu jiné osoby jen na základě smlouvy uzavřené s vlastníkem nebo na základě smlouvy uzavřené s pozemkovým fondem ...",

tím, že

bez právního důvodu uzavřela nájemní smlouvy o nájmu pozemků (zahrady, lesní pozemky) o celkové výměře 2 491 m² a získala na základě těchto nájemních smluv v letech 1991 až 1995 nájemné ve výši 25 790 Kč. Tyto pozemky přešly ze zákona č. 229/1991 Sb. na Pozemkový fond ČR, který jediný je mohl pronajmout. Plněním těchto nájemních smluv bez právního důvodu získala nemocnice majetkový prospěch, který podle ustanovení § 451 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je charakterizován jako bezdůvodné obohacení.

- D. FN Brno porušila ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, které mimo jiné stanoví:**

"Vlastníci a jiní oprávnění jsou povinni ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů katastru týkající se jejich nemovitostí, a to do 30 dnů ode dne jejich vzniku ...",

tím, že

po nabytí budovy a pozemku darem darovací smlouvou ze dne 3. května 1994 až do doby ukončení kontroly neohlásila změnu údaje katastru příslušnému katastrálnímu úřadu.

- E. FN Hradec Králové porušila ustanovení § 83 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, které mimo jiné stanoví:**

"Stavební úřad může za podmínek stanovených zvláštními předpisy na žádost stavebníka vydat časově omezené povolení k předčasnému užívání stavby ... Do 15 dnů po odevzdání a převzetí takové stavby je stavebník nebo budoucí uživatel povi-

nen podat stavebnímu úřadu návrh na kolaudaci stavby.",

tím, že

po ukončení zkušebního provozu Oddělení klinické biochemie nepodala příslušnému stavebnímu úřadu návrh na kolaudaci stavby. Na tuto stavbu, financovanou individuální a systémovou dotací ze státního rozpočtu ve výši 125 100 000 Kč, bylo stavebním úřadem vydáno rozhodnutí o prozatímním užívání stavby jen do 31. prosince 1995.

F. FN Brno užívala od 24. 5. 1991 nemovitost ve vlastnictví jiného vlastníka bez právního důvodu.

Na základě zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, přešla ke dni účinnosti tohoto zákona, tj. ke dni 24. 5. 1991, do vlastnictví obce - města Brna nemovitost "Hybešova 41". Do té doby byla tato nemovitost ve vlastnictví státu a právo hospodaření zde měla FN Brno. Protože se jednalo o bývalý historický majetek Židovské náboženské obce (dále jen "ŽNO"), usneslo se Zastupitelstvo města Brna na darování této nemovitosti ŽNO v Brně. Na základě darovací smlouvy ze dne 27. 10. 1995 přešel pak tento majetek do vlastnictví ŽNO v Brně. FN Brno tento objekt však ani novému nabyvateli nevydala. Na užívání objektu neuzavřela FN žádnou nájemní smlouvu, ač k tomu byla dopisem ze dne 27. 4. 1993 Magistrátem města Brna vyzvána. K datu kontroly nebyl předložen doklad, který by prokazoval jiný stav. Také na tento majetkový prospěch bez právního důvodu lze nahlížet jako na bezdůvodné obohacení, jak bylo uvedeno výše v bodě VI.C.

G. NsP Kostelec n. Č. l. a MN Ústí n. L. porušily ustanovení § 3 odst. 1 a 3 zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, která mimo jiné stanoví:

"Pronajimatel může nebytový prostor přenechat k užívání jinému ... smlouvou o nájmu (dále jen 'smlouva')."

"Smlouva musí mít písemnou formu ...",

tím, že

- NsP Kostelec n. Č. l. předala do užívání v roce 1992 nebytové prostory včetně zařízení bez uzavření nájemní smlouvy;
- MN Ústí n. L. předala do užívání v roce 1993 nebytové prostory včetně zařízení dvěma nájemcům bez uzavření nájemních smlouv.

H. FN Olomouc a FN sP Ostrava porušily ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 116/1990 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Nebytové prostory se pronajímají k účelům, ke kterým jsou stavebně určeny. Místnosti určené k provozování obchodu a služeb lze pronajímat jen po předchozím souhlasu národního výboru ...",

tím, že

- FN Olomouc uzavřela v roce 1992 tři smlouvy o nájmu nebytových prostor k provozování obchodu, aniž by požádala o souhlas Úřad města Olomouce;
- FN sP Ostrava uzavřela 97 smluv o nájmu nebytových prostor k provozování obchodu a služeb, a nepožádala o souhlas příslušného úřadu městského obvodu. Zmíněné prostory byly kolaudovány jako bytové prostory a jiný kolaudační protokol nebyl předložen.

Vyhodnocení:

1. Kontrolní akce v resortu zdravotnictví se uskutečnila na vzorku jednadvaceti (až na dvě výjimky) příspěvkových organizací, a to především v oblasti čerpání výdajové části (investice, příspěvek na provoz) kapitoly. Ve vzorku kontrolovaných osob (dále jen "vzorek") převládaly fakultní nemocnice (6) a velké nemocnice (4), což představovalo asi 35 % velkých zdravotnických zařízení resortu, kterým byly ze státního rozpočtu poskytnuty individuální a účelové systémové dotace. Celkem bylo v kapitole na investice vyčleněno 3 196 500 000 Kč. Rovněž lze za charakteristický vzorek považovat sedm středních zdravotnických škol vybraných z šestnácti, které byly příjemci systémové dotace ve výši 98 100 000 Kč.
2. Při hospodaření s rozpočtovými prostředky kapitoly "Ministerstvo zdravotnictví" porušovaly kontrolované osoby především postup pro poskytování záloh dodavatelům stavebních prací a dodavatelům zdravotnické přístrojové techniky. Překračující výše záloh, která ve zjištěných případech činila celkem něco přes 36 000 000 Kč (viz bod LB), se pro dodavatele stávaly fakticky bezúročnými úvěrovými prostředky.

Na překračování výše záloh navazoval rozpor mezi vyplacenými zálohami a jejich věcným plněním v roce, kdy byly zálohy vyplaceny. Na straně MZ a MF, které uvolňují rozpočtové prostředky na individuální a účelové systémové dotace, byl zjištěn stále se opakující nedostatek pozdního a včas neuvolněného prostředků ke konci roku, případně v posledním čtvrtletí u nově zahajovaných investičních akcí. Tato praxe vedla pak k častému porušení "Zásad pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořizování investičního majetku" a postupů při zadávání veřejných zakázek.

V souvislosti s kontrolou výdajové části státního rozpočtu bylo zjištěno nevhodné nakládání s finančními prostředky a majetkem státu. Jednalo se především o nedostatečnou ochranu státního majetku, nesprávné nakládání s pohledávkami státu, nedostatky při pronájmu nebytových prostor (např. nevymáhání nedoplatků nájemného a penále), porušování pravidel účetnictví (např. neoceňování a nezaúčtování pozemků do majetku) a porušování některých dalších právních předpisů.

Zjištěné skutečnosti svědčí o nízkém právním vědomí odpovědných pracovníků kontrolovaných organizací. Vzhledem k tomu, že vzorek zahrnuje významné představitele zdravotnických zařízení (FN) a zdravotnického školství (SZŠ), je pravděpodobné, že by i v ostatních organizacích resortu se mohl vyskytovat obdobný stav.

3. MZ, které je ústředním orgánem resortu a správcem kapitoly, se často samo dopouštělo porušování právních předpisů. V některých případech při poskytování limitu investičních dotací nestanovilo příjemcům dotace povinnost dodržovat Zásady jako základní podmínku čerpání (např. pro FN Hradec Králové a SZŠ SP Beroun), a to přesto, že MF to stanovilo jako jednu z podmínek uvolňování dotací. Pokyny ministra zdravotnictví a I. náměstka ministra z dubna 1994, které byly rozeslány všem ředitelům přímo řízených organizací, nejsou, jak je patrné z uvedených zjištění, příliš účinné.

Nehospodárné nakládání s prostředky státního rozpočtu se projevovalo při časném řešení úkolů resortu MZ dodavatelským způsobem. V tomto případě docházelo k tomu, že na řešení úkolů resortu se souběžně vynakládaly rozpočtové prostředky, a to jak na úhradu dodavatelům, tak na platy a odměny zaměstnancům MZ, kteří tyto úkoly měli stanoveny v organizačním řádu.

4. Součástí kontrolní akce bylo též zjištění o provádění kontrolní činnosti MF, finančních úřadů (dále jen "FÚ") a MZ v letech 1993 až 1995, která byla zaměřena na hospodaření s prostředky státního rozpočtu. Bylo zjištěno, že ve vzorku byly FÚ kontrolovány jen dvě FN (FN Hradec Králové za léta 1993 a 1994, FN Plzeň, a to pouze hospodaření transfúzní stanice). MZ vykonávalo údajně kontrolu ve FN sP Ostrava při pravidelných návštěvách pracovníků MZ, avšak bez doložení výsledků kontrolní činnosti. V roce 1994 MZ kontrolovalo ještě SZŠ Č. Budějovice. Nízká úroveň kontrolní činnosti příslušných orgánů a především MZ odpovídá zjištěnému stavu porušování právních předpisů. Zjištěné skutečnosti svědčí o tom, že MZ nepřistupovalo dost odpovědně k plnění

- ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 205/1991 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Jako správce kapitoly ústřední orgán především ...

d) usměrňuje a kontroluje hospodaření s rozpočtovými prostředky v rámci kapitoly, ...",

- ustanovení § 28 odst. 1 vyhlášky č. 119/1988 Sb., které mimo jiné stanoví:

"Orgány hospodářského řízení jsou povinny dohlížet na řádné plnění povinností vyplývajících z práva hospodaření s národním majetkem organizací, které řídí. V rámci své řídicí a kontrolní činnosti jsou povinny dohlížet, zda jimi řízené orga-

nizace plní povinnosti uložené právními předpisy o hospodaření s národním majetkem ...", a

- ustanovení § 24 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky (úplné znění zákon č. 69/1993 Sb.), které mimo jiné stanoví:

"Ministerstva ... dbají o zachování zákonnosti v okruhu své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě."

5. Další výsledek kontrolní akce lze spatřovat ve zjištění některých legislativních nedostatků.

a) Uvedené nedostatky organizací při hospodaření s majetkem státu (viz bod III) poukazují, kromě jiného, na potřebu vydání zákona o majetku státu a jeho správě včetně dalších předpisů s ním souvisejících (např. zákon o rozpočtových pravidlech republiky), neboť dosavadní právní předpisy jsou nedůsledné, zastaralé a neodpovídají současným podmínkám.

b) Základním právním předpisem pro oblast výzkumu a vývoje je zákon č. 300/1992 Sb., o státní podpoře výzkumu a vývoje, ve znění zákona č. 2/1995 Sb., kde se v ustanovení § 6 odst. 2 ukládá:

"Konkrétní podmínky účtového financování výzkumu a vývoje a předání údajů do centrální evidence projektů financovaných ze státního rozpočtu stanoví vláda nařízením."

Zmíněné nařízení vlády však nebylo dosud přijato. Důsledkem toho je, že interní grantová agentura MZ (poradní orgán ministra) pracuje na základě pouze interních předpisů. Pro ověření správnosti postupu při čerpání prostředků na vědu a výzkum (v resortu zdravotnictví to v roce 1995 bylo 541 milionů Kč) neexistují obecně závazná kritéria.

c) Zásady dotační politiky státu vydávané MF nejsou dosud obecně závazným předpisem, a to přesto, že ve státním rozpočtu představují investiční dotace značnou částku. Neplnění a porušování těchto Zásad dotační politiky není tedy ani sankcionováno.

d) Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, neřeší situaci, kdy v krátké době po uzavření smlouvy s vítězem veřejné obchodní soutěže tento vítěz z nějakého důvodu od plnění smlouvy odstoupí a plnění původních podmínek smlouvy převezme někdo jiný (např. prostřednictvím smlouvy o převzetí dluhu podle ustanovení § 531 Občanského zákoníku), avšak žádný z těch, kteří se soutěže zúčastnili a v soutěži se umístili.

e) Podle ustanovení článku 2 odst. 3 Ústavy České republiky jsou ministerstva a jiné státní orgány oprávněny vykonávat státní moc jen na základě zákonů a v jejich mezích. Kontrolní působnost MZ

jako správce rozpočtové kapitoly a jako zřizovatele rozpočtových a příspěvkových organizací není jednoznačně upravena zákonem, ale jen vyhláškami. Tato úprava působnosti neodpovídá ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, podle kterého mohou ministerstva pro-

vádět státní kontrolu, jen stanoví-li tak zákon. Úprava zákona k výkonu této působnosti pro MZ nebyla dosud přijata, v důsledku čehož je kontrolní působnost MZ stanovena podzákonnými předpisy a vztahuje se jen na některé úseky jeho působnosti.

V souladu s plánem kontrolní činnosti kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Alexandr Růžek.